OTÁZKY A ODPOVĚDI

Hranice tolerance

Vybráno ze Satsangu 9.9.1993

.....

Óm Šrí Paramátmane Namaha

Otázka: *„Mluvil jste o tom, že pro postup na duchovní cestě není důležitá jen meditace, ale také plnění povinností k dětem, k rodičům a v práci. Doporučoval jste, abychom byli tolerantní a nic nenamítali, i když nás někdo uráží. Rád bych věděl, zda existuje nějaká hranice, kam až můžeme takto přijímat urážky.“*

Duchovní cesta je založena na neustálém sebezlepšování. Hledající se postupně začíná cestě více věnovat a podstupovat výcvik. Opouštějí ho staré návyky a musí si vytvářet nové. Předchozí způsoby myšlení nahrazuje nové pochopení. S postupujícím růstem se rozšiřuje osobní identita hledajícího. Proto se reakce člověka na situace odvíjí od stupně dosaženého vývoje.

Na nejnižším stupni se nacházejí lidé, které rozzlobí i zcela běžné záležitosti. Někteří lidé jsou téměř neustále připraveni se rozčílit, jakoby jen hledali nějakou záminku. Jak to, že leží ručník tady místo tam! Boty přece měly být tady, a ne někde jinde. Na ulici se zlobí, že štěkají psi: „Co je to za lidi, že ani psa neumějí vycvičit“, rozčilují se.

Jiní lidé se sice nedají vyvést z míry maličkostmi, ale když je hostitelé nepřivítají dostatečně uctivě, cítí se dotčeni. Rozlobí je, nejsou-li uvítáni s úsměvem a není jim nabídnut čaj. Na dalším stupni vývoje již člověka nevyvádějí z míry ani společenské záležitosti a ponechává například na hostiteli, zda mu nabídne čaj nebo ne.

Mnoho i jinak vyrovnaných lidí by rozhněvalo, kdyby někdo zpochybnil jejich inteligenci. Najde se ale i člověk, jehož skutečnost, že ho někdo považuje za omezeného, pouze rozesměje. V duchu se usmívá nad tím, že dotyčný nechápe rozdíl mezi hlupákem a inteligentním člověkem.

Reakce na situace ve světě závisí na našem vnitřním stupni vývoje. Vykročíme-li na duchovní cestu, stávají se pro nás všichni přáteli. Asi znáte příběh o Ježíši Kristu. Udeřil-li ho někdo do jedné tváře, nastavil mu druhou. Jiný světec se zase zeptal útočníka, zda si nezranil pěst! Podstatou duchovní cesty je rozšiřování svého vlastního já. Osobní existence se stává širší a prostornější.

Nechme se inspirovat pravdivým příběhem z doby Gautamy Buddhy. Buddha znamená „osvícený“ *a* Gautama bylo jeho původní jméno. Když předával Buddha své poselství v severní Indii, dostal se do blízkosti několika nechvalně známých vesnic. Obyvatelé této oblasti byli považováni za velmi neurvalé, těšila je nejrůznější zločinná činnost, chovali se podivně a škodili ostatním. Nikdo s touto oblastí nechtěl mít nic společného. Tito lidé se dozvěděli, že se nedaleko vyskytuje někdo, kdo šíří moudrost, a slyšeli i o tom, že kdo s Buddhou přijde do styku, začne se vzdávat svých špatných zvyků, například konzumace alkoholu a masa, zabíjení zvířat a krádeží.

Protože nechtěli upustit od svých zvyklostí a přestat loupit i zabíjet, rozhodli se, že jakmile někdo z Buddhových následovníků překročí hranice jejich území, zabijí ho. Když se o to někteří z Buddhových stoupenců pokusili, byli buď zabiti nebo zbiti. Nikdo nedokázal tyto lidi napravit.

Shodou okolností nemohl územím projít sám Gautama. Osvícenému člověku nemůže nic zabránit, aby se někam vypravil, ale osvícený člověk je zároveň prostý jakéhokoli přání jít na nějaké určité místo. Je součástí nekonečné Existence a jde, kamkoliv mu Božství ukáže, stejně jako udělá cokoli, co si Božství přeje, aby vykonal. Takový člověk se stává nástrojem. Protože je osvobozen od ega, přestává být konajícím.

Jeden z Buddhových velmi pokročilých žáků se rozhodl do oblasti vypravit. Jednoho dne, za přítomnosti Gautamy a stovky ostatních žáků, povstal a obrátil se se sepjatýma rukama na Buddhu: „Pane, prosím o svolení jít tam pracovat."

Buddha odpověděl: „Dobře, pokud je to tvé přání. Než se vydáš na cestu, odpověz mi na několik otázek. Myslím, že jsi slyšel o tom, jak špatní jsou lidé v této oblasti." Žák potvrdil, že o tom ví.

Buddha se zeptal: „Co uděláš, když ti budou nadávat?"

„Poděkuji jim, protože mi jen nadávají a nebijí mě."

„Budou-li tě bít, co budeš dělat?"

„Poděkuji jim, protože mě jen bijí a nezabili mě."

„A jestliže tě zabijí?"

„V nebezpečí smrti budu blíže své vlastní podstatě a snad budu dříve osvícen."

Když žák takto odpověděl, Buddha mu dovolil odejít. Tomuto žákovi se podařilo lidi v oblasti zlepšit.

Příklad nám může přiblížit duchovní cestu.

Nyní se vrátím k odpovědi na otázku. Otázka zněla, do jaké míry by měl člověk příkoří trpět. Odpověď zní, že míra závisí na kapacitě tolerance. Určíte-li si pro svůj život nejvyšší cíl, jakým je osvícení, nemusíte se ničeho obávat a ani vám nezbývá prostor pro jakékoliv stížnosti. Pokud tuto kapacitu máte, budete určitě osvíceni. Pouze ti jsou kandidáty pro osvícení, kdo jsou připraveni děkovat Božství a přijmout každou situaci, která v jejich životě vyvstane. Nikdo toho samozřejmě nemůže dosáhnout ze dne na den. Změna vyžaduje čas. Jde o to, abyste krok za krokem postupovali k nejvyšším ideálům.

Nakonec nastane čas, kdy pochopíme, že vše, co se nám přihodí, se děje pouze v důsledku naší vlastní karmy. Sklízíme to, co jsme zaseli, a proto je bezpředmětné si jakkoliv stěžovat. Příkladem nejvyššího stupně je život Ježíše Krista. Poté, co ho ukřižovali a prováděli s ním všechno to, co si celé lidstvo pamatuje, je napsáno, že Kristus řekl: „Ó Pane, oni nevědí, co činí." Nakonec pronesl: „Buď vůle tvá." Nestěžoval si ani v posledním okamžiku.

V Indii existuje mnoho obdobných příkladů. Mahátma Gandhi, který bývá také nazýván otcem vlasti, byl zastřelen. Když jeho tělo padalo k zemi, pronesl Boží jméno: „Rám." Je zřejmé, že si nestěžoval.

Je zapotřebí rozumět tomu, že bychom měli jednat způsobem odpovídajícím svému aktuálnímu stupni vývoje. Důležité je mít také na zřeteli svoji povinnost. Povinnosti se mohou u různých lidí v různých situacích lišit. Například vojáci, jejichž

úkolem je bránit vlast napadenou nepřítelem, nemohou nepříteli děkovat. Jejich povinností je pozvednout zbraně a dát útočníkovi lekci. Pro obranu své země musí bojovat.

V Bhagavadgítě je Krišnou předkládán příklad užití nejvyšší duchovnosti na bojišti. V této situaci Pán vybízí k boji, který není motivován mstou ani zlobou. Pán nás vede k tomu, abychom nejprve bojovali se svým vlastním vnitřním nepřítelem - se zlobou, chtivostí, žádostivostí atd. Pokud dosáhneme stupně, kdy jsme schopni bojovat bez zloby a pomstychtivosti, pak je boj oprávněný, dokonce i tehdy, bude-li při tom někdo zabit, protože se tak stane při plnění povinnosti. Důležitý je náš vnitřní vývojový stupeň.

Konečná odpověď na otázku o míře, v níž bychom měli snášet utrpení, které nám druzí způsobují, zní: Míra je individuální a závisí na situaci.

.....